

ELIZA BELOOFT AAN DE HERBERG-
ZAME SUNAMITISCHE EEN ZOON.

II KONING. IV: 8-17. *

Het geschiedde ook op eenen dag, als Eliza na Sunem doortrok, dat aldaar ene grote vrouwe was, dewelke hem aanhield, om brood te eten: voorts geschiedde 't, zo dikwyls hy doortrok, week hy daar in om brood te eten. Ende zy zeide tot haren man; Ziet nu, ik hebbe gemerkt dat deze man Gods heilig is; die by ons altoos doortrekt. Laat ons dog een kleine opperkamer van eenen wand maken, ende laat ons daar voor hem zetten een bedde, ende tafel, ende stoel, ende kandelaar: zo zal 't geschieden, wanneer hy tot ons komt, dat hy daar in wyke. Ende het geschiedde op enen dag, dat hy daar quam: ende hy week in die opperkamer, ende leide zig daar neder. Doe zeide hy tot zynen jongen Gehazi, Roept deze Sunamitische: ende als hyze geroepen hadde, stondze voor zyn aangezigt, (Want hy hadde hem gezeid; Zegt nu tot haar, Ziet, gy zyt zorgvuldig voor ons geweest met alle deze zorgvuldigheid; wat is 'er voor u te doen? is 'er iet om voor u te spreken tot den Koning; ofte tot den Krygs-oversten? ende zy hadde gezeid, Ik woone in 't midden mynes volks. Doe hadde hy gezeid, Wat is 'er dan voor haar te doen? Ende Gehazi hadde gezeid, Zy en heeft dog geenen zone, ende

P 3.

haar

* De Eerw. Heer *Vollebove* heeft over deze stoffe een doorwrogte en welsprekende Predikaatie uitgegeeven, onder den titel, van *Gelukkige Herbergzaamheid*: waar uit veel goeds hadde kunnen overgenomen worden, by aldien dezelve my eerder in handen was gekomen. Des ik my vergenoege den Lezer derwaart heen te zenden, te meer, om dat zyn voornaam oogwit op iets anders, dan het myne doelt.

haar man is oud. Daarom hadde hy gezeid, *Roep haar: ende als hyze geroepen hadde, stond zy in de deure.*) Ende hy zeide, *Op dezen gezetten tyd, ontrent dezen tyd des levens zult gy enen zone omhelzen: ende zy zeide, Neen, myn heere, gy man Gods, en liegt tegen uwe dienstmaagt niet. Ende de vrouwe werd swanger, ende baarde enen zone op dien gezetten tyd, ontrent den tyd des levens, dien Eliza tot haar gesproken hadde.*

INLEIDING. **H**Et behoort onder Gods heerlykheden, dat *Hy den drogen boom bloejenden maakt.* Ezech. 17: 24. Een waarlyk, dit is een groot wonder in de nature; een boom, die reeds verdort en van de levensfappen berooft is, wederom het leven te geven en door een nieuwen toevoer van fappen bloejenden te maken; kan van niemand anders worden verrigt, dan van Hem, Welke roept de dingen die niet zyn als ofze waren, en op den derden dag 't vrugtdragend geboomte voortbragt. Zulk een wonder verrigtte de HEERE in de woestyne, wanneer Hy den dorren staf van Aäron in eenen nagt Num. 17: 8. deed bloejen, bloeffemen en vrugten dragen.

Maar ook heeft dit zyne waarheid in een oneigentlyken zin. Boomen zyne gewone zinnebeelden van menschen, die met den tyt verdorren, wanneer de levensfappen verteeren en in zomerdroogten verandert worden, vooral wanneer zy tot een hogen ouderdom komen. De zodanige derhalven wederom nieuwe levenskrachten in te storten en bloejende te maken; of, om te Pf. 113: 9. spreken met den Digter, De onvrugtbaare in een huisgezin te zetten en een blyde moeder van kinderen te maken, is geen minder bewys van de Goddelyke Mogendheid.

Dit werkte de HEERE in Sara en Rebekka; de Huisvrouwe van Manoah, Hanna en Elizabeth; doorlugtige voorbeelden of onderpanden van dat zeltzame won-

wonderteken, die grote verborgenheid der godzaligheid: *Ziet een Maagd zal zwanger worden, en zy zal een Zoon baaren* Jef. 7: 14. mogelyk ten naaften by Ezechiël bedoelt, in vergelykinge met vers. 22, 23. waar van insgelyks geprofeteert was Jef. 11: 1. en Kap. 53: 2. *Hy is als een rysken voor zyn aangezichte opgeschoten en als een wortel uit een dorre aarde.* En daarom niemand zegge: *ik ben een dorre boom*: want de **HEERE** is magtig, een Jef. 56: 3. dorren boom bloejenden te maken.

Hebbenwe lust deze waarheid op nieuw bevestigd te zien, het word ons nadrukkelyk verthoont in die geschiedenisse; welke wy onder handen nemen; daar de **HEERE** iet nieuws in het land van Israël scheidt: een Jer. 31: 22. onvrugtbare vrouwe zal een zoonken omvangen en na zyn afsterven hem weder levendig opnemen.

In het voorgaande heeft de H. Geschiedenis geleerd, t'**ZAMEN-** hoe Eliza een arme weduwe en hare twee zoonen het **HANG.** leven en de vryheid heeft behouden, door het vermengvuldigen van de olie; waar door de Schultheer voldaan, en haar met de hare onderhoud bezorgt wierde. Nu word ons een nieuw wonder verhaalt; daar Eliza, als 't ware, aan een ryke vrouwe een zoon geeft; en hem het leven, na zyne dood, herstelt.

Invoegen men in deze geschiedenisse van de Sunamitische een dubbeld wonder heeft op te merken. Eerst **VERDEE-** de Belofte van een zoon aan haar gedaan, en van den **LING.** **HEERE** vervult. vers. 8-17. En dan de opwekking van hem, na dat hy gestorven was. vers. 18-37.

In dit eerste deel lettenwe op twee stukken.

I. De liefderyke herbergzaamheid van een vermogende vrouwe te Sunem aan Eliza bewezen. vs. 8-10.

II. De beantwoording van hare liefde door de belofte van een zoon, van den **HEERE** vervult. vs. 11-17.

De voorbereidende Omstandigheden tot dit wonder **VERKLA-** waren van onderscheidene soorten. **RING VAN**

Wat het I. DEEL.

Wat de plaats aanbelangt, word gemeld vers. 8.

Het geschiedde ook op een dag, als Eliza naar Sunem doortrok.

Sunem was een stad in den stamme van Iffaschar gelegen, ten oosten van den berg Karmel, en reeds ver-
Martyr. 1 Kon. 1: 3. maart door Abizag de Sunamitische: welke een der Joodse Meesteren, zonder enigen grond, voor de moeje van deze Sunamitische houd.

Door deze stad was Eliza gewoon te *trekken*, wanneer hy, in navolginge van zynen meester Elia, den eenen of anderen omtogt deed; om de schoolen der Profeten hier en daar verspreid te bezoeken, de godvrugtige tegen den afval te sterken, de arme te ondersteunen; of ook om de afgodery en beelden-dienst te beschemen, de Vorsten te vermanen en te bestraffen of de belangen der godvreezende daar, zo veel doenlyk, waar te nemen; want dog de buitengewone Profeten waren aan gene plaatsen verbonden, maar liepen en
Ezech. 1: 14. keerden weder, als de gedaante van een weerlicht.

In dezen arbeid der liefde wil de HEERE hem zoete verquikking verschaffen, door de gulhertigheid van een ryke vrouwe: want *aldaar was een grote vrouwe, welke hem aanhield, om brood te eeten.*

Al is de naam van deze vrouwe nu onbekent, hare loflyke hoedanigheden schuilen egter niet in het dui-
Kanttek. ster: te regt mag zy een *grote vrouwe* worden genoemd wegens hare afkomst, naam en middelen, in welken
Gen. 24: 35. zin ook Abraham, Isaäk, en andere wegens hunne
en 26: 13. *grootheid* geroemt worden: en men mag 'er wel byvoe-
en elders. gen, met den Chaldeeuer, groot in godsvrugt en
Michaël. mildadigheid, gelyk het vervolg leert; en hier door
waarschynlyk aan de zonen der Profeten, daar omtrent woonende, niet onbekent. Zo had de HEERE in het midden van het afvallig Israël niet alleen arme dienaars en behoeftige weduwen, maar ook ryke en aanzienlyke: 't geen, onder andere middelen, den vervallen staat van den godsdienst nog enigermate ophield. Deze

Deze hield *Eliza* aan om brood te eten, dat is, om maaltyd by haar te houden; volgens een bekende spreek-
 wyze by de Hebreuwen, die onder de benaminge van *brood* al het nodig onderhoud begrypen: * willende zy, dat hy die het geestelyke zaaide het lichchamelyke zoude
 maajen, en het zig een eere rekenende, zulk een dierbaren gasts aan hare tafel te hebben. Waar toe zy al enige moeite schynt te hebben aangewend; want het grontwoord, door *aanhouden* vertaalt, sluit een foort van dwang en geweld in, waar door zy hem trok als met touwen der liefde, in navolginge van Abraham en
 Loth omtrent de Engelen, en als ten voorbeelde van den liefden-dwang van de Emausgangers omtrent Jesus
 daarna aangewend.

Waar uit men dan afnemen mag, dat *Eliza* van een gansch ander bestaan was, dan die valsche profeteen, welke in de huizen insluipen, de vrouwkens gevangen nemen, en, in navolginge der Farizeeuwen, de huizen der weduwen op eten.

Eliza bemerkende, dat deze vrouw met haren man het waardig was, wil hare liefde niet versmaden, maar bedient zig van die schikkinge der Goddelyke Voorzienigheid. Voorts geschiedde het, zo dikwyls hy doortrok, om hier en daar het nodige te beschikken, week hy daar in, om brood te eten. Zodat doe al die leste plaats hadde, welke Jesus daarna zyne discipelen inscherpte: en in wat stad en vlek gy zult inkomen, onderzoek wie daar in waardig is, en blyft aldaar tot dat gy [daar] uit gaat: zonder van het eene huis in het ander te lopen, om een ruimer onthaal te zoeken.

De vrouw ondertusschen hoe langer hoe meerder agting voor den Profeet ontfangende, komt in overleg met

* Zo was *Eliza* een Profeet die brood at: des niemand die tale van een brood eetend Profeet los en schimpwyze behoort te gebruiken. *Vollenhove.*

122 ELIZA BELOOFT DE SUNAMITISCHE EEN ZOON.

met haren man; om Eliza in zyn omreizen wat meer gemak aan te doen, en hem niet alleen brood, maar ook huisvesting te bezorgen. vs. 9, 10.

Ten dien einde *zeide zy tot haren man*, aan wien zy een betamelyke onderwerpinge naar Gods wille schuldig was, als haren heere, en zonder wiens toestemminge zy niets wil ondernemen. En deze hare bedagzaamheid is pryswaardig om meer dan eene rede.

Ziet, zegtze tot haren man, *nu hebbe ik gemerkt, dat deze man Gods heilig is, die by ons altoos doortrekt.* vers. 9.

En zo opend zy eerst de beweegrede tot zulk een herbergzaamheid, welke was de *heiligheid* van Eliza, dien zy erkend, als een *man Gods*, een Goddelyk Gezant, die zynen geloofs-brief medebragt, waar van zy nu duidelyke *merktekenen* hadde ontfangen. Waarschynelyk hadde zy reeds voorheen een goed gerugt van Eliza gehoord, zo uitsteekende in leere, wandel en wonderen; want buiten dit zoude zy hem zo ligtelyk niet hebben uitgenodigt en als gedwongen, om brood by haar te eeten. Maar *nu* hadde zy zelve nog duidelyker proeven van zyne heiligheid opgemerkt: *ten dele*, uit zynen yver om gedurig herwaart en derwaart te trekken, daar iet goeds voor den naame van Jehova te verrigten was: *ten dele*, uit zyne gespeentheid aan de dingen dezer werelt, en zuiverheid van zeden, zonder enige besmettingen mede te brengen: *ten dele*, uit zyne verkeeringe binnen haar huis, zo voorbeeldig en godvrugtig; want wie twyffelt 'er aan, of Eliza zy altoos zig zelve gelyk geweest, als een man Gods betaamde? wiens gebeden, t'zamenkomsten, vermaningen, opwekkingen en andere godsdienstige oefeningen hem kenbaar maakten niet alleen als een goeden boom, maar ook als een buitengewonen heiligen van den eersten rang, van de schouderen opwaarts boven alle zyne broederen verheven, als een wonder van zyne eeuwe. Een leerzaam

Gen. 22:12.

1 Kon. 17:

24.

Matt. 7: 17.

voor-

voorbeeld tot beschaming en opwekking van Nederlands Profeten; welker gedrag, zo wel als de wandel van Eliza, nauwkeurig word gade geslagen.

Uit dezen reinen grond doet de vrouw een voorslag aan haren man, gemeld vers. 10. *Laat ons dog een kleine opperkamer van eenen wand maken, en laat ons daar voor hem zetten een bedde en tafel en stoel en kandelaar: zo zal het geschieden; dat, wanneer hy tot ons komt, hy daar in wyke.*

Het komt 'er weinig op aan, hoe men de woorden vertale, en of dit kamerken meer dan eenen wand hebben zoude, 't zy van steen, 't zy van hout gemaakt: want de zin is eenvoudig; dat men den Profet boven in het huis een kamerken zal affchieten en met den noodwendigen inboel voorzien; opdat hy in het doorreizen daar zyn gemak neme, zo lang het hem beliest, en uitgelokt worde hen dikwerf te bezoeken.

Denkt iemand, waarom zy voor den Profet niet het beste vertrek opruimde? die wete, dat mogelyk de omstandigheden van haar huisgezin dit niet medebragten, en zy vooral wel wiste, dat de Profet met die hoffelykheid geheel niet gedient was; die liever van het gewoel des huisgezins afgezondert in een bovenkamerken de ruste en eenzaamheid na zyne vermoejing zogte. Wie dog naar zyn vaderland reift bekommert zig niet veel over de herbergen aan den weg.

De Rede, waarom zy hem zulk een opperkamerken toedagte, was naar alle waarschynelykheid; opdat hy niet nodig mogte hebben alle zyne bedryven voor het oog van het gansche huisgezin te verrigten; maar in eenzaamheid zyne verborgene oefeningen en hemelsche betragtingen te vryer mogte waarneemen, in bidden, Matt. 6: 6. overdenken, lezen enz. gelyk hier toe de heilige van Luc. 21: 37. ouds de eenzame en somtyds verhevene plaats opzogen, om ootmoedig en vry met God te verkeereren. Hand. 10: 9.

Trouwens de Profeten wierden niet altyd onmiddelyk

van den Geest aangeblazen; maar hadden ook de ge-
 1Pet. 1: 10. wone middelen waar te nemen, en de H. Schriften te
 Dan. 9: 2. onderzoeken: 't geen de uitnemenste Apostelen hebben
 2Tim. 4: 13. nagevolgt en aanprezen: en wie zig niet boven hen
 1Tim. 4: 13. verheffen wil, zal hen volvaardig op dat spoor navolgen.

Wat bescheid de man op dien voorflag van zyne vrouwe hebbe gegeven, verzwijgt de H. Geschiedenis: maar uit het vervolg is duidelyk af te neemen, dat hy hier in bereidwillig hebbe toegestemt; waar toe dezelve hoogagting voor den Profeet en de billykheid van dien voorstel hem benodigde. Waar op dan in de afwezigheid van Eliza alles voor hem vervaardigt word.

Zo zienwe hier een uitnemend voorbeeld van Herbergzaamheid, reeds by de Eerstvaderen zo hoog gegeroomd, Rom. 12: 13. waardeert en van den Heere Jesus en zyne Apostelen Hebr. 13: 2. meermalen aangepreezen, met die bygevoegde belofte: 1Pet. 4: 9. *Wie u ontfangt, die ontfangt My, en die My ontfangt, ontfangt Hem, Die My gezonden heeft.* Matt. 10: 40. Een liefde-ryke deugd, voor al te oefenen omtrent des HEEREN Profeeten en de heilige in dagen van benauwtheid en vervolginge: waar aan de HEERE meermalen een dierbaren zegen hecht: dat bevond onder andere de Weduwe te Sarfat, welke Elia huisvestte.

II. DEEL. Dit zal ook deze weldadige vrouw ondervinden, dat wie een Profeet ontfangt in den name eens Profeeten, Matt. 10: 41. den loon van een Profeet ontfangen zal: want de HEERE wil den arbeid van hare liefde aan zynen Name en Dienaar besteed niet onbeloont laten, maar rykelyk vergelden.

Dit word ons in het vervolg verhaalt, daarwe eerst de ontbiedinge van de vrouwe ys. 11-15. en dan de belofte aan haar geschied met de vervulling beschouwen. ys. 16, 17.

De Aanleiding om de vrouwe te ontbieden word gemelt ys. 11. *En het geschiedde op een dag, dat hy daar kwam,*

quam, en hy week in de opperkamer en leide zig daar neder. Zo komt Eliza volgens ouder gewoonte wederom by haar huisvesten, en vindende een kamerken tot zynen dienst bereid, laat hy zig zulks wel gevallen; hy ver- trekt 'er zig in; en waarschyntlyk van de reize vermoeit legt hy zig op het bedde neder, om te rusten.

Hier raakt hy, heimelyk door den Geest opgewekt, in eenzame overpeinzigen op zyn leger, hoedanig een weldaad hy aan deze vrouwe voor hare liefdadigheid vergelden zal: want schoon hy wel wiste, dat de cere van dit alles eenig den HEERE toequam, Die het hert van deze vrouwe daar toe opgewekt hadde, wil hy eg- ter het werktuig niet vergeeten, 't welk God in zyne Voorzienigheid tot zyne verquikking gewillig gemaakt hadde.

Pf. 4: 5.

Doe zeide hy tot zynen jongen, Gehazi: roep deze Suna- mitische. vers 12. Hy wil zelve haar niet gaan zoeken door het huis, maar zig gedragen als een Profeet met agtbaarheid bekleed, die Gods woord aan haar hadde: des beveelt hy zynen knegt Gehazi om de vrouwe van het huis by hem te ontbieden: zy was dog de voorna- me oorzaak van deze herbergzaamheid, en mogelyk toen alleene te huis: daar de man waarschyntlyk by het volk op 't velt was, gelyk men enigermate uit het vervolg kan afnemen, daar hy als een liefhebber van den ak- kerbouw beschreven word.

vers. 18.

De knegt haar hebbende geroepen, is zy volvaardig om het bevel van zynen heere op te volgen, en stond voor zyn aangezichte: namentlyk in de deure van die opperka- mer, gelyk nader uit vers. 15. zal blyken.

Wanneer wy eerst de voorgaande onderhandeling van Eliza met zynen knegt, en van den knegt met de Suna- mitische zullen hebben ingezien uit vers. 13-15. welke wy, in navolginge van de Onze, gevoeglyk als een Tussenrede tot nadere opheldering kunnen aanmerken.

Te weten, Eliza hadde reeds voorheen zynen knegt een boodschap in den mond gelegd, om daar door te vernemen, wat haar welgevallig ware: vers. 13. *Want hy hadde tot hem, zynen knegt, gezegt: zeg nu aan haar: ziet, gy zyt zorgvuldig voor ons geweest met alle deze zorgvuldigheid. Wat is 'er voor u te doen? is 'er iet om voor u te spreken tot den Koning of tot den Krygsoversten?*

Hy erkent met een dankbaar herte hare tedere zorg voor hem en zynen dienaar: want het grontwoord betekent zodanig een zorgvuldigheid, die met vreeze en bekommering gepaart gaat; om niets te verzuimen van 't geen tot dienst en gemak van deze gasten gedyen konde. Hoedanig een zorgvuldige bekommering in
 Luc. 10: Martha al te verre ging en met ongenoegen over hare
 40, 41. zuster Maria gepaart was; maar hier in deze vrouwe geroemt word, als voortkomende uit liefde tot God en zynen dienaar.

Daar op verneemt hy: *wat 'er voor haar te doen ware?*
 boven
 Kap. 2: 9. wat goeds hy tot haar voordeel konde verrigten: zynde als nog van des HEEREN wille hier omtrent onkundig, en hopende uit haar zelve te vernemen, wat dankbaarheid hy haar zal vergelden voor hare weldadigheid.

Hy komt zelve tot byzonderheden, om haar te meer uit te lokken. *Is 'er iet, om voor u te spreken tot den Koning, of tot den Krygsoversten?* Men mag hier uit afnemen, dat Eliza in dien tyd veel gezag of gunst by het Hof, de Grote en de Krygsoverste hadde: waarschijnlijk wegens die grote weldaad, welke hy in den Moabitischen oorlog aan de drie Koningen en hunne heiren bewezen hadde. Althans hy laat zynen dienst haar aanbieden, *om by den Koning voor haar te spreken*, by aldien zy enige regtszake hadde, of iet anders by het Hof te verzoeken: *of by den Krygsoversten*, by aldien zy enigen overlast van de krygslieden onderhevig was. Waar uit men besluiten mag; dat Gods dienaars niet buiten hunne
 Kap. 3.

ne betrekkinge gaan, wanneer zy ten voordeele van Polus.
verdruchte by de Vorsten en Rigteren spreken. Grot. h. 1.

Zo geeft Eliza haar vryheid, om zig van hem te mogen bedienen tot haar beste, en laat haar dit door *zynen knecht* afvragen, om haar schaamagtige beschroomtheid te hulp te komen en hare vrymoedigheid optewekken.

Goed was het voor deze vrouwe, datze hier in geen Voor sprake nodig hadde: want zy antwoord Gehazi kort en eenvoudig? *Ik wone in het midden myns volks.* Onder alle de uitleggingen komt my de eenvoudigste Polus.
voor, die de Onze opgeeven: „ik hebbe vrede en Kanttek.
vriendschap met het volk, waar onder ik wone; zodat ik met niemand iet hebbe uitstaan, waar over ik den Koning of zyne Krygsoversten zoude behoeven lastig te vallen.„ Komt my verder enig ongemak over, ik wone in 't midden van myne vrienden en buuren, die my gaarn de behulpzame hand zullen leenen: zo dat ik niet graag zulk een last op den Profcet zoude willen leggen: wiens voorsprake, mogelyk andere van nut zoude kunnen zyn; maar ik leve geruft en vergenoegt, zonder my met een anders dingen te bemoe- 1 Pet. 4: 15.
jen: beveiligt voor smaad en nydigheid.

Waar in men een zonderlingen weg van Gods Voorzienigheid opmerken mag, Welke deze godvrugtige vrouwe zo vreedzaam liet wonen onder een hoop van avvallige Israëliten: wier eigen merkten het anders is, de getrouwe in den lande allerlei verdriet aan te doen. En dewyl zulks aan Eliza niet onbekent was, schynt deze de rede van zulk een boodschap te zyn geweest.

De Vrouwe dit gezegt hebbende, schynt zig enige verdere t'zamen sprake met Gehazi te hebben onttrokken. Welke met dit antwoord tot Eliza wedergekeert zynde:

Vraagt die aan hem: *wat is 'er dan voor haar te doen?*
ys. 14. wat gelegenheid hebbe ik dan, om enige weldadigheid aan haar te vergelden? Gevende hier in een be-

wys:

128 ELIZA BELOOFT DE SUNAMITISCHE EEN ZOON.

wys van zyne stantvastige gezintheid om haar wel te doen; en van zyne nederigheid, die, schoon met Elias Geest begaafd, egter met zynen knecht hier over wil raadpleegen.

Gehazi dus gevraagt van zynen Meester, heeft zyn antwoord gereed: *zy heeft dog geenen zoon, en haar man is oud.* Zyne meening is niet duister: ik gisse dat de voorname dienst, welke haar geschieden kan, zy; dat haar een zoon worde geschonken; waar toe zy weinig hope heeft, omdat haar man reeds bejaart is: en daarom, hebt gy zo vele goedwilligheid voor haar over, doe haar deze wedervergelding, om hare VoorSprake in den gebede by God te zyn, dat Hy die onvrugtbare vrugtbaar make.

Pf. 127: 3. Van waar Gehazi dit wiste, kunnenwe niet bepalen: mogelyk heeft hy het gegift uit het een of ander voorval; mogelyk dit besloten uit de gesteltheit van die tyden, waar in de vrugtbaarheid voor een zegen gerekent

1 Sam. 1: 6, 11.

wierde, maar de onvrugtbaarheid versmading medebragt. Eliza zyne meening vattende; en daar op, zo het ons toefchynt, door de buitengewone bewerkinge des H. Geests angeblazen, geeft hem dat bevel, reeds gemelt *ys. 12.* en herhaalt *ys. 15.* *Roep haar;* dewylk de Sunamitische iets van des HEEREN wege hebbe aan te kondigen.

Zy dus geroepen, verschynt voor zyn aangezigte en staat in de deure van de opperkamer, 't welk hare eerbiedigheid en zedigheit medebragt: volgende hier in

Gen. 18: 10.

hare moeder Sara, welke insgelyks in de deure van de tente stond; wanneer de drie Mannen daar binnen aten en haar een zoon voorspelden. Tusschen welke geschiedenis en deze meer dan eene gelykformigheid kan opgemerkt worden.

Immers hy doet haar een belofte, byna met dezelve woorden, als de Engelen aan Abraham: want *hy zeide;*

op.

op dezen gezetten tyd, omtrent dezen tyd des levens zult gy een zoon omhelzen. vers. 16. Om ons niet met vele vertalingen op te houden, merkenwe alleen aan, dat hier byzonderheden worden gemeld, welke duidelyk uitroepen, dat dit een orakelstemme zy: immers hier word haar een mannelyk zaad, een zoon toegezegd, welken zy na het vervullen van hare dagen niet alleen baren zoude, maar ook met blydschap omhelzen, en wel juist een jaar na dezen tyd: gelyk deze spreekwyze ten naasten schynt te willen zeggen. En dit vind Eliza goed, haar in eigen perfoon aan te kondigen, opdat dit woord te meer ingang by haar hebben mogte.

Des niet tegenstaande komt deze boodschap haar alzo vreemd, als aan Sara, voor, die 'er om lachte. Dat toont zy in haar antwoord: want zy zeide; neen myn heere, gy man Gods, lieg tegen uwe dienstmaagd niet. Hoe heuglyk ook deze belofte zig opdeed, en hoe hertelyk zy wenschte, dat dit woord de waarheid mogte zyn; egter schynt het haar zo ongelooflyk voor te komen, dat zy het als met een dubbeld neen van de hand wyft en den Profeet verdenkt, dat hy haar met leugenen, dat is met onzekere beloften, paaide; als 't ware om haar enig vermaak aan te doen, 't geen tegen zyne waardigheid streed, als een man Gods.

Zo overtuigt haar eigen mond haar van ongelove; zy noemt den Profeet een man Gods, en schynt van dien heiligen te denken, dat hy haar liege of mooje woorden spreekte.*

R

Zo

* De Onze verzagten den zin van hare woorden met deze verklaringe: „geef my niet de belofte van enig goed, waar van de vervulling niet zoude volgen.„ en hier mede stemt Vollenbove in, welke al het ongelovig mistrouwen, van deze tale der vrouwe wil uitgesloten hebben: als wilde zy zeggen: „O blyde boodschap, dat geschiede, dat zy zo! Zoud gy my azen met ydele hope? gy iet goeds beloven, dat niet te bekomen is? het streed tegen uwe gewoonte. God geve, dat dit woord niet ydel blyke! enz.„ Dit verdiend zyne bedenking.

Polus.

Gen. 17:21.

en 18: 10,

14.

Gen. 18:12.

Martyr.

Zo kan de overmaat van togten in blydschap en vreeze het verstand bedwelmen, dat men niet gelove! verge-lykt Luc. 24: 41.

Des Eliza stilzwygt, zo veel wy uit het verhaal kon-
nen afnemen; en de zake aan de uitkomst overgeeft.

Welke in dezen niet feilen zal, dewyl God geen man
is, dat Hy liegen zoude, maar het woord van zynen
knecht bevestigt: vers. 17. *En de vrouwe wert zwanger
en baarde een zoon, op dien gezetten tyd, omtrent den tyd
des levens, dien Eliza tot haar gesproken hadde.* Welke
herhaling van byna de zelve woorden, te voren van
Eliza tot haar gesproken, de nauwkeurigheid van de
vervulling der belofte in alle hare deelen aantoot:
want zy word drie maanden na dat woord zwanger,
en baard juist een jaar na de voorzegginge een zoon,
dien zy als een gave van God met vreugde omhelst en
met alle tederheid voor Hem opqueekt.

In al 't welk duidelyk blykt, dat de HEERE de her-
hergzaamheid en weldadigheid, aan zyne dienaren be-
weezen, niet onbeloond wil laten, dewyl Hy 't geen
hen geschied rekenen wil, als of het aan Hem zelve ge-
schied ware. De arme weduwe van Sarfat die Elia her-
bergde, en een andere weduwe van eenen van de zonen
der Profeten die Eliza gedient hadde, verzorgt Hy van
onderhoud: en deze grote vrouwe van Sunem schenkt
Hy een zoon; zo wel als aan Abraham en Sara, ter
beloninge van hare herbergzaamheid, een zoon der be-
lofte gegeven word. *Zo is de godzaligheid tot alle din-*

1 Tim. 4: 8. *gen nut, hebbende de belofte van het tegenwoordig en het toe-
komend leven. Zo zyn de kinderen een erfdeel des HEE.*

Rc. 127: 3. *REN en de vrugt des buiks is een beloning.*

Teffens mogenwe hier uit afneemen, hoe zorgvuldig
Gods dienaars zyn, om de liefde aan hen bewezen
dankbaar te vergelden; waar van hier Eliza zulk een
uitnemende proeve geeft, en dat niet voor eens, maar
met

132 ELIZA BELOOFT DE SUNAMITISCHE EEN ZOON.

Israël; dat Hy, Welke deze onvrugtbare moeder een zoon der belofte verwekte, en hem na zyne dood aan de moeder levendig wedergaf, ook Magtig genoeg was,

- Gen. 3: 15. om zyne beloften aan de Kerke te vervullen, welke Hy
 Jef. 7: 14. en aangaande het Vrouwen-zaad en den Immanuël gedaan
 Kap. 9: 5. hadde: zo ten aanzien van zyne wonderbare geboorte, als
 Jer. 31: 22. weder opstandinge uit den doden: beide insgelyks door
 Ifaäk afgebeeld; welken zoon der belofte Abraham by
 Hebr. 11: *gelykenisse heeft weder gekregen; in een parabel of voorbeeld*
 18, 19. van Jesus opstandinge, gelyk vele het nemen. En gewis,
 d'Outr. h. 1. zulke onderpanden van de Goddelyke beloften hadde de
 Kerke in die duistere tyden ten hoogsten nodig: een
 Jef. 54: 1. onvrugtbare moeder, maar bezwangert door de belof-
 ten der Profeeten.

TOEPAS- SING. Zonder hier op te staan, zal het ons ten minsten aan-
 leiding kunnen geven tot een nadere Toeigening.

Gelukkige vrouwe! denktge mogelyk by u zelve,
 die onvrugtbare zynde boven alle verwagting een zoon
 ontfangt en baard. Maar buiten twyffel nog veel zaliger
 zyn zy, die den Heere Jesus in 't herte ontfangen en
 geestelyker wyze baren, die mogen met de Kerke jui-
 chen: *een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven.*

Jef. 9: 5.

Vraagtge wie de zulke zyn? wy zullen het beknopt
 aanwyzen.

1. Die des HEEREN Profeeten ontfangen in den
 name des Profeeten, even daarom om datze Profeeten
 zyn; en veel op hebben met de Dienaaren van het Evan-
 geli; als van God gezonden, om zynen welbehagely-
 ken wille te verkondigen; als boden des vredes, wel-
 ker voeten lieffelyk zyn op de bergen.

2. Die het woord der Beloften en des Evangeli met
 1 Theff. 1: 6. verwonderinge, eerbied, blydschap, gelove en liefde
 Joh. 3: 33. ontfangen, niet als een menschen woord, maar als het
 1 Joh. 5: 11. woord van God: dat getuignis aannemen en dus verzee-
 gelen dat Godt waaragtig is, met een hertelyke toestem-
 minge, welgevallen en berustinge daar in. 3. Die

3. Die de binnenkameren van hunne herten voor den Heere Jesus open zetten, en den Zoon kussende omhelzen met de armen des geloofs en der liefde: opdat Hy door het gelove in hunne herten wone.

Pf. 2: 12.
Kol. 2: 6.
Eph. 3: 17.

4. Die door dat gelove nieuwe schepsels in Christus worden; wanneer het Gode behaagt zynen Zoon in hen te openbaren, Die in hen een gestalte krygt, en zyn gevoelen, beeld en trekken in hen overdrukt.

2Kor. 5: 17.
Gal. 1: 16.
Gal. 4: 19.
Fil. 2: 5.

5. Die hier van blyken geven in ootmoedigheid, zagmoedigheid, eenvoudigheid, opregtheid, geestelyke gezintheid, gehoorzaamheid, liefde Gods en des naasten: en dus geestelyk Hem baren: naar Jesus tale Matt. 12: 50. *Zo wie den wille myns Vaders doed, Die in de hemelen is, dezelve is niet alleen myn broeder en zuster,* maar ook myne moeder: want in hem word Christus, de nieuwe mensch, uitgebeeld en geopenbaart.

N. Testam.
Gregorii
h. 1.

Wilden vele zig hier by maar even vergelyken: zy zouden haast kunnen besluiten, datze niet alleen hier van geheel en al ontbloot zyn, maar dat het tegendeel zelve in hen gevonden worde.

1. 't Is 'er zo verre van daan, dat zy des HEEREN Profeten met toegenegenheid zouden ontfangen en onthalen, dat zy in tegendeel dezelve van hunne deuren afwyzen, of een bitter onthaal bereiden: vooral wanneer zy enige blyken van heiligheid geven. Trouwens, zy onthalen liever vleeschelyke menschen, levende alle dagen vrolyk en pragtig, en bouwen huizen en kameren voor de ydelheid.

Luc. 16: 19.
Amos 6:
46.
Hagg. 1: 4.

2. En schoon zy des HEEREN gezanten uiterlyke eerbied en beleeftheid bewyzen mogen, en mede tot hen komen gelyk het volk pleegt te komen: de meeste horen hunne woorden, maar zy doen die niet.

Ezech. 33:
31, 32.

3. Geen wonder, want zy haten den Heere Jesus zelve en willen tot Hem niet komen, om het leven te hebben. God in het Evangeli zyne heerlykheid openbarende

Jes. 53: 1.
Joh. 5: 40.

rende in het aangezigte van Jesus Christus, is dog het eigen voorwerp van den haat der werelt.

Ware ik bequaam om u de schrikkelykheid van uwe zonde voor oogen te stellen! Op u past de tale van Jesus tot zyne gezanten gesproken: *Wie u verwerpt, die verwerpt My, en die My verwerpt, die verwerpt Hem, Die My gezonden heeft.* Gy maakt zo veel in u is, den waargtigen God tot een leugenaar, dewylge niet gelooft het getuigenis dat God van zynen Zone getuigt heeft. Zo zytge een onvrugtbare aarde gelyk geworden, naby aan de vervloeking.

Ach! dat de ware Eliza, Die nog met zyn Evangeli ons land doortrekt, als in 't voorbygaan tot u inweeck, en tot u sprak! *in waven bloede leeft.*

Maar zo nuttig deze stoffe zyn kan tot ontdekking van natuurlyke menschen, vyanden van Jesus, zyn woord en dienaren: zo geschikt is dezelve voor des HEEREN Profeten en de godvrugtige in den lande, die lust hebben aan des HEEREN gemeenschap en dienst. *

Leerzame zaken worden hier aan Gods dienaren ver-toont: ik zal die maar noemen. De arbeidzaamheid van Eliza strekt hen een loffelyk voorbeeld om stantvastig, onbeweeglyk en altoos overvloedig in het werk des HEEREN te zyn: het moeste hunne spyze zyn te doen den wille van Hem, Die hen gezonden heeft; en zyn werk te volbrengen, tot bezorginge van den welstant der Kerke. Hier toe hebben zy zig te ontdoen van den onnodigen en bezwaarenden ballast van de dingen dezer werelt en met het nodige vergenoegt te zyn. Ja als de omstandigheden het zo mede brengen, hebben zy zig de weldadigheid van vermogende te laten wel gevallen als een gunstige schikking van de Voorzienigheid: en nauwkeurig

* De meeste van de volgende pligten zyn uitvoerig aangedrongen van den Eerw Heer *Vollenbove* in de voorgemelde predikaatie, en worden daarom hier maar even aangeroert.

keurig te overleggen, wat wedervergelding van liefde men de zodanige betonen zal; waar toe men meermalen den raad van andere, zelve van mindere, heeft in te nemen. Hebbenze een vryen toegang tot de Grote, Aanzienlyke en Ryke, zy bedienen zig 'er van, niet om vuil gewins wille, maar om verlegene te helpen en in hunne noden te ondersteunen. Vooral hebbenze den HEERE in hunne herten te heiligen en hunnen wandel eerlyk en heilig te houden, om niet de geschilderde lichten gelyk te zyn, nog met hun gedrag aftebreeken, 't geenze met hunne leere mogten bouwen: maar bewyzen te geven datze innerlyk en uiterlyk in de waarheid geheiligt zyn en geestelyk licht en vuur hebben ontfangen tot des HEEREN dienst: te meer omdat zo veler oogen op hen gevestigd zyn en fomtyds meer op hun gedrag, dan op hunne leere merken. En dewylze op gene buitengewone bewerkingen des H. Geests kunnen rekenen; hebbenze zig veel af te zonderen in het eenzame, tot heilige oefeningen van bidden, overdenken, en leezen voor al van Paulus brieven aan Timotheus en Titus, met een opziend herte naar des HEEREN Geest, om de voorgeschrevene hoedanigheden en pligten in hunne herten te schryven. Met een woord, om hunnen tyd tusschen God en hunnen evenmensch als te verdeelen, in navolginge van Eliza en den Heere Jesus, die des daags leerde in den Tempel en des nagts uitging en overnachtte op den berg. *Luc. 21:37.*

Gelyk nu deze pligten niet alleen van des HEEREN Profeten, maar ook van alle de heilige, elk in zyne orde en betrekkinge, moeten waargenomen worden: zo mogen alle de godvrugtige het voorbeeld van de Sunamitische wel ter herten nemen 1. Om veel op te hebben met Gods gezanten, inzonderheid die merken van heiligheid opgeven; hen als zodanige te eeren en zeer veel 1 *Theff. 5:* in liefde te agten om hunnes werks wille; opdatze door 12, 13. hunne leere en voorbeeld tot heiligheid mogen opgewekt

- Luc. 1: 74, 75. wekt worden, het hoogste einde van Jesus verlossing-werk. 2. Vergeet de *herbergzaamheid* niet nog de oefening van weldadigheid, zo dikmaal in de Schrift aangeprezen en van ouds met vele zegeningen bekroont.
- Heb. 12: 14. 3. Jaagt de *vrede* na met alle, zo veel mogelyk is en met Rom. 12: 18. de waarheid en godvrugt kan bestaan: gy woont, in een zekeren zin, zo wel als de Sunamitische, in 't midden van afgoden- en beelden-dienaren: ziet dan toe, hoe gy voorzigtig wandelt, niet als onwyze de vyandschap opzoekende; maar bedagtzaam, bescheiden, nederig en vriendelyk, opdatge geen voorspraak by Regenten of krygs oversten nodig moogt hebben: maar *woonen in het midden van uw volk* en een stil en gerust leven moogt leiden in alle godzaligheid en eerbaarheid.
- 1 Tim. 2: 2. De beste Christenen zyn de beste burgers, en de vyandschap der werelt mag wel de uitkomst, maar moet nimmer het oogwit van 't gedrag van Gods kinderen zyn: die meermalen in de Schrift worden geroemt, als de zagtmoedige des lands.

Was het zo gestelt onder Leeraars en Gemeenten in ons Nederlands Israël: de HEERE zoude lust hebben om in ons Land te wonen, en niet slegs als een reiziger inkeeren om te vernagten: 'er zoude hope opdagen, dat 'er nieuwe kinderkens in Sion zouden geboren worden: althans wy zyn gerust, dat dit woord eens aan de Kerke zal worden vervult, by Jes. 66: 7, 8. *Eer zy barensnood hadde heeft zy gebaart, eer haar smerte overquam, is zy van een knegtken verlost. Wie heeft [ooit] zulks gehoord? wie heeft dergelyke gezien? zoude een land konnen geboren worden op een eenigen dag? zoude een volk konnen geboren worden op een eenige reize? Maar Sion heeft weëen gekregen en zy heeft hare zonen gebaart. Verblyd u met Jerusaleem en verheugt u over haar alle hare liefhebbers -- opdat gy moget zuigen en verzadigt worden van de borsten van hare verwoestingen. Amen.*